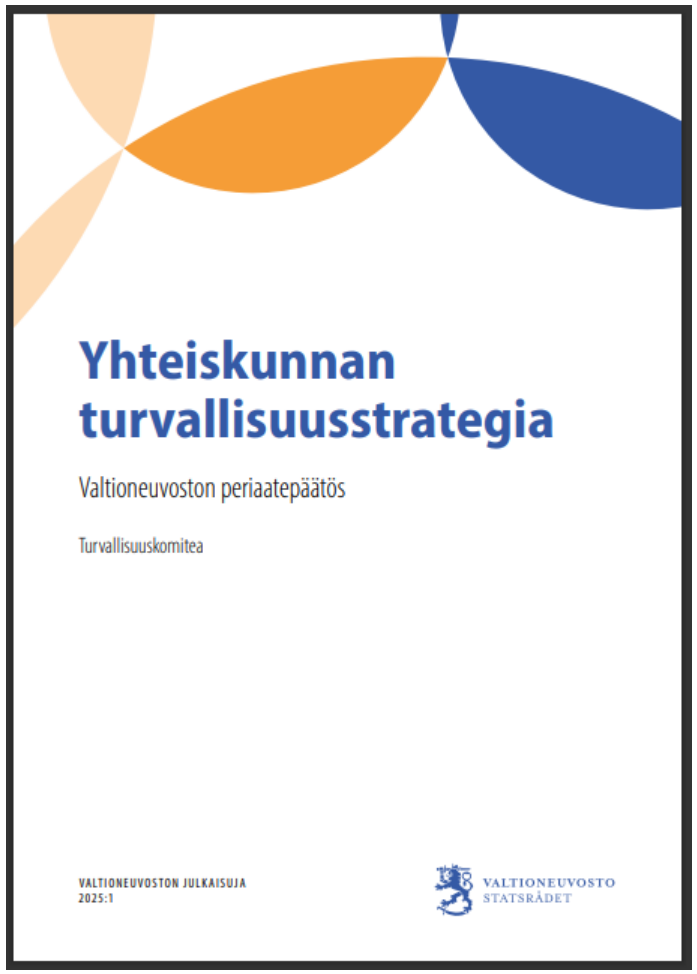
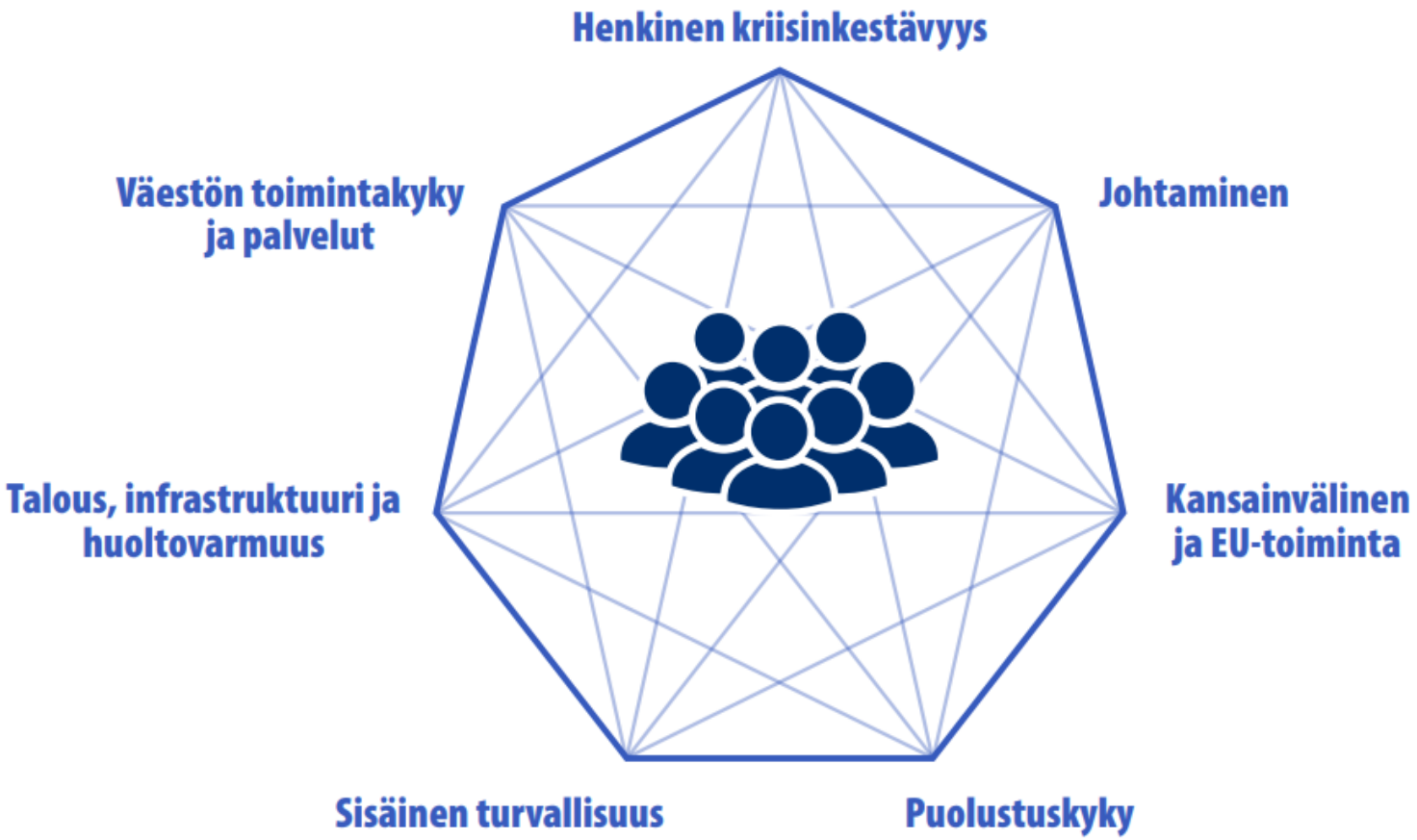
Sosiaali- ja terveysministeriö

Terveydenhuollon infra ja poikkeusolot

28.5.2026

Kokonaisturvallisuus ja yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kansallinen riskiarvio

Soten priorisoimat skenaariot

- Pandemia
- Terroristinen isku
- Kyberisku
- Energiahuollon häiriöt
- Laajamittainen maahantulo
- CBRNE
- **Sotilaallisen voiman käyttö**

Riskit edellyttävät kansainvälisen, kansallisen, alueellisen ja paikallisen toiminnan yhteistoimintaa

Ympärivuorokautisesti päivystävät sairaalat ja terveyskeskukset 1.10.2025 lähtien

Yliopistollinen sairaala (laajin monierikoisalainen 24/7 päivystys)
Helsinki, (lisäksi merkitty Espoo Jorvi ja Vantaa Peijas), Turku, Tampere, Kuopio, Oulu

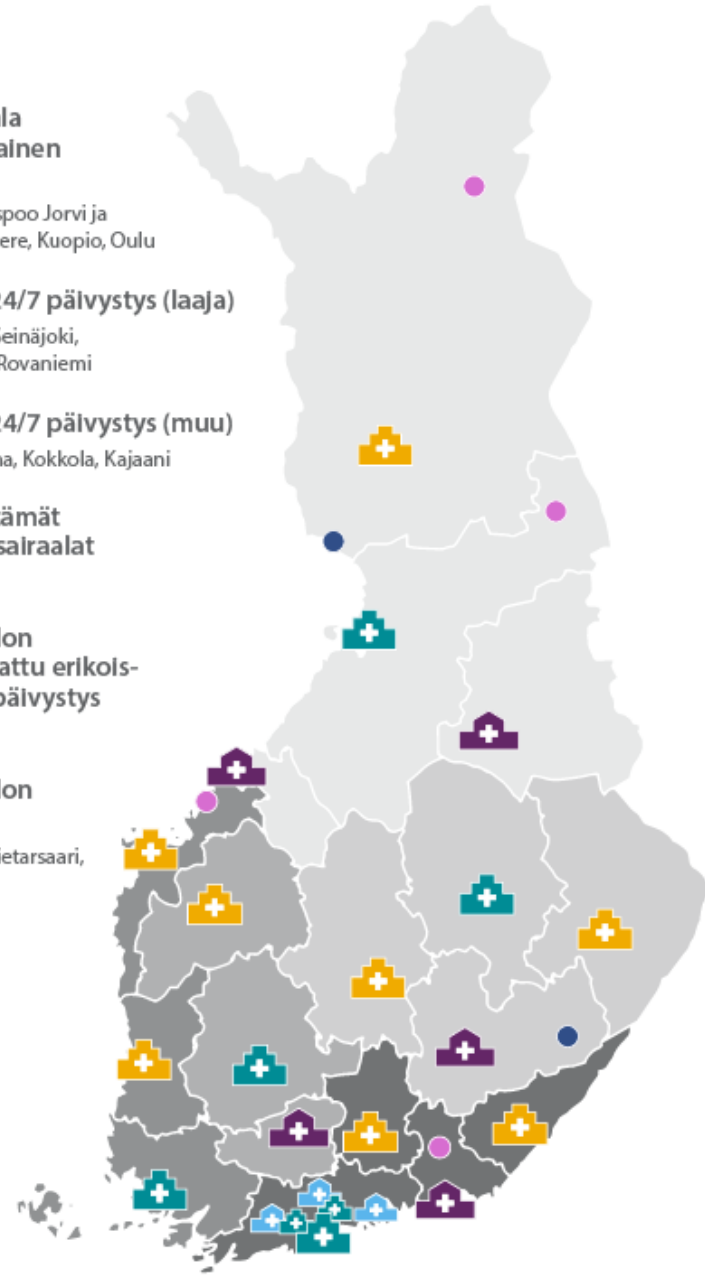
Monierikoisalainen 24/7 päivystys (laaja)
Lahti, Lappeenranta, Pori, Seinäjoki, Vaasa, Jyväskylä, Joensuu, Rovaniemi

Monierikoisalainen 24/7 päivystys (muu)
Kotka, Mikkeli, Hämeenlinna, Kokkola, Kajaani

HUS-yhtymän ylläpitämät muut 24/7 päivystyssairaalat
Hyvinkää, Lohja, Porvoo

Perusterveydenhuollon 24/7 päivystys tai rajattu erikois-sairaanhoidon 24/7 päivystys
Kemi, Savonlinna

Perusterveydenhuollon 24/7 päivystys
Ivalo, Kouvola, Kuusamo, Pietarsaari,

Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen painopisteet

Muun muassa:

- Kehitetään sosiaali- ja terveydenhuollon valmiutta ja varautumista vastata kansainvälisiin, kansallisiin ja alueellisiin riskeihin normaali- ja poikkeusoloissa vahvistamalla viiden yhteistyöalueen roolia.
- Tarkennetaan lainsäädäntöä, jotta hyvinvointialueiden, viiden yhteistyöalueen ja kansallisen tason johtamis-, ohjaus- ja muut järjestelyt muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden.
- Luodaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon lainsäädäntö ja toimintamallit kansainvälisen avun vastaanoton ja antamisen mahdollistamiseksi.
- Huolehditaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintojen yhteensopivuudesta Naton jäsenyysvelvoitteiden kanssa.

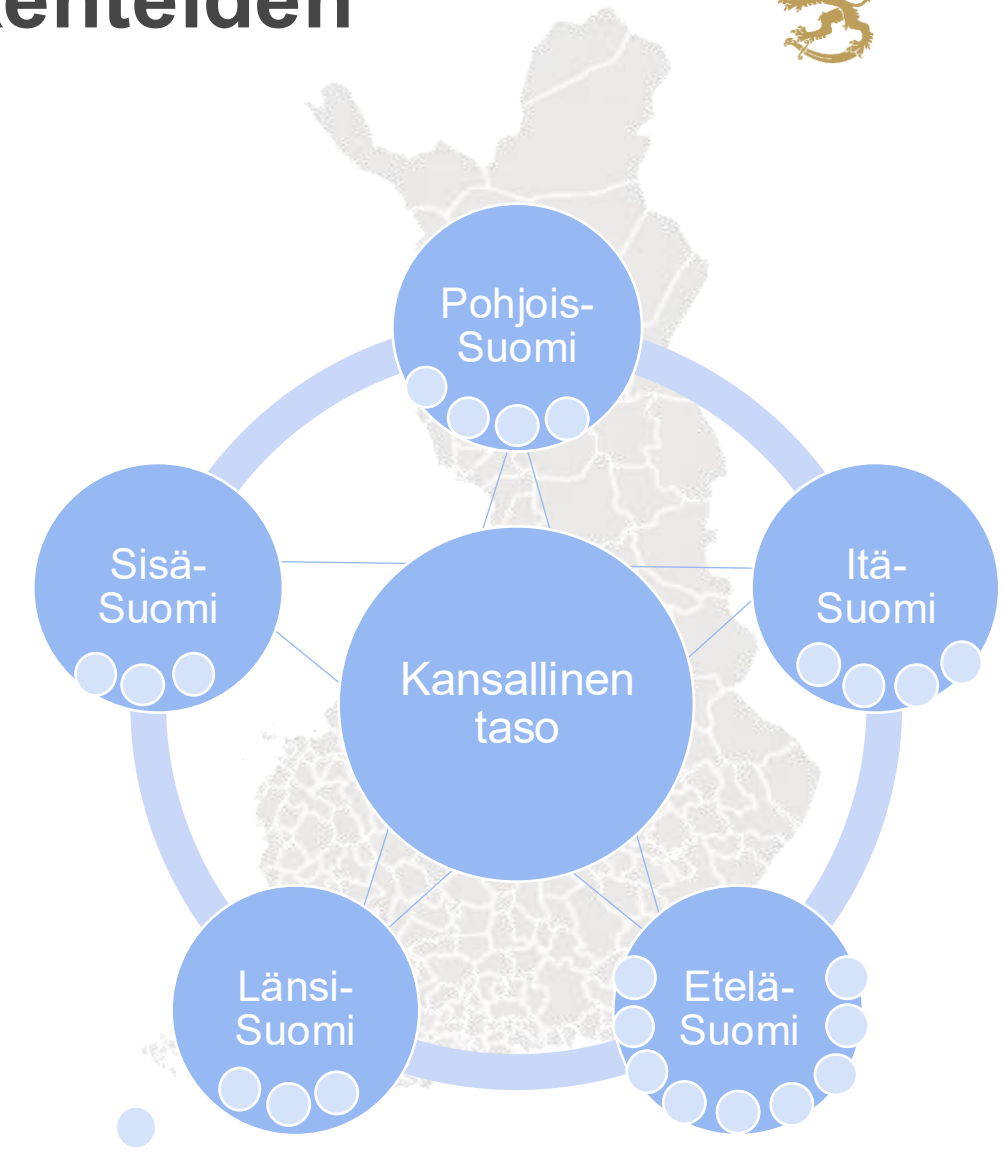
Soten häiriötilanteiden johtamisrakenteiden kehitys

Sote-järjestämislain muutos (822/2025)

- Antaa toimivaltuudet sosiaali- ja terveydenhuollon johtamiseen ja päätöksentekoon häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Keskeiset muutokset:

- Kansallinen valmiusryhmä
- Kansallinen ohjaus- ja johtovastuu (STM)
- Alueellinen ohjaus- ja johtovastuu (YTA)

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveydenhuolto puolustuksen tukena

Sote-järjestämislain 7 luku
Valmius ja varautuminen (1032/2025)

53 a § Virka-apu Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle, Pohjois-Atlantin liitolle ja muille liittolaisille

- Normaalioissa ja ns. ei-sotilaallisissa poikkeusoloissa annettava virka-apu tuodaan lain tasolle.

53 b § Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyö

- Puolustusvoimien ja Naton asevoimien tukemiseksi hyvinvointialueen tulee varautua järjestämään tarvittava terveydenhuolto sotilaallisissa poikkeusoloissa.
- Uudet tehtävät liittyvät terveydenhuollon toimitilojen suojaamiseen, terveydenhuollon toimintojen siirrettävyyteen, ensihoidon lisäresursointiin, materiaalisen varautumisen parantamiseen ja yhteiseen suunnittelu-, koulutus- ja harjoitustoimintaan.

53 c § Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyön rahoitus

- Valtio vastaa hyvinvointialueille 53 b §:ssä määriteltyjen tehtävien kustannuksista.
- Erilliskorvaus, jonka määrästä ja kohdentumisesta valtioneuvoston päätös.

Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyö (53 b §)

Hyvinvointialue on velvollinen varautumaan valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin poikkeusoloihin ja niissä tapahtuvaan Puolustusvoimien ja Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenmaiden asevoimien tukemiseksi tarvittavan terveydenhuollon järjestämiseen valtioneuvoston päätöksessä tarkemmin määrätyllä tavalla:

1) turvaamalla ja suojaamalla kriittisiä terveydenhuollon toimitiloja huomioiden myös alueen väestön tarve;

2) mahdollistamalla kriittisten terveydenhuollon toimintojen siirrettävyys niiden suojaamiseksi;

3) ylläpitämällä normaaliolojen tason ylittäviä ensihoidon resursseja; ja

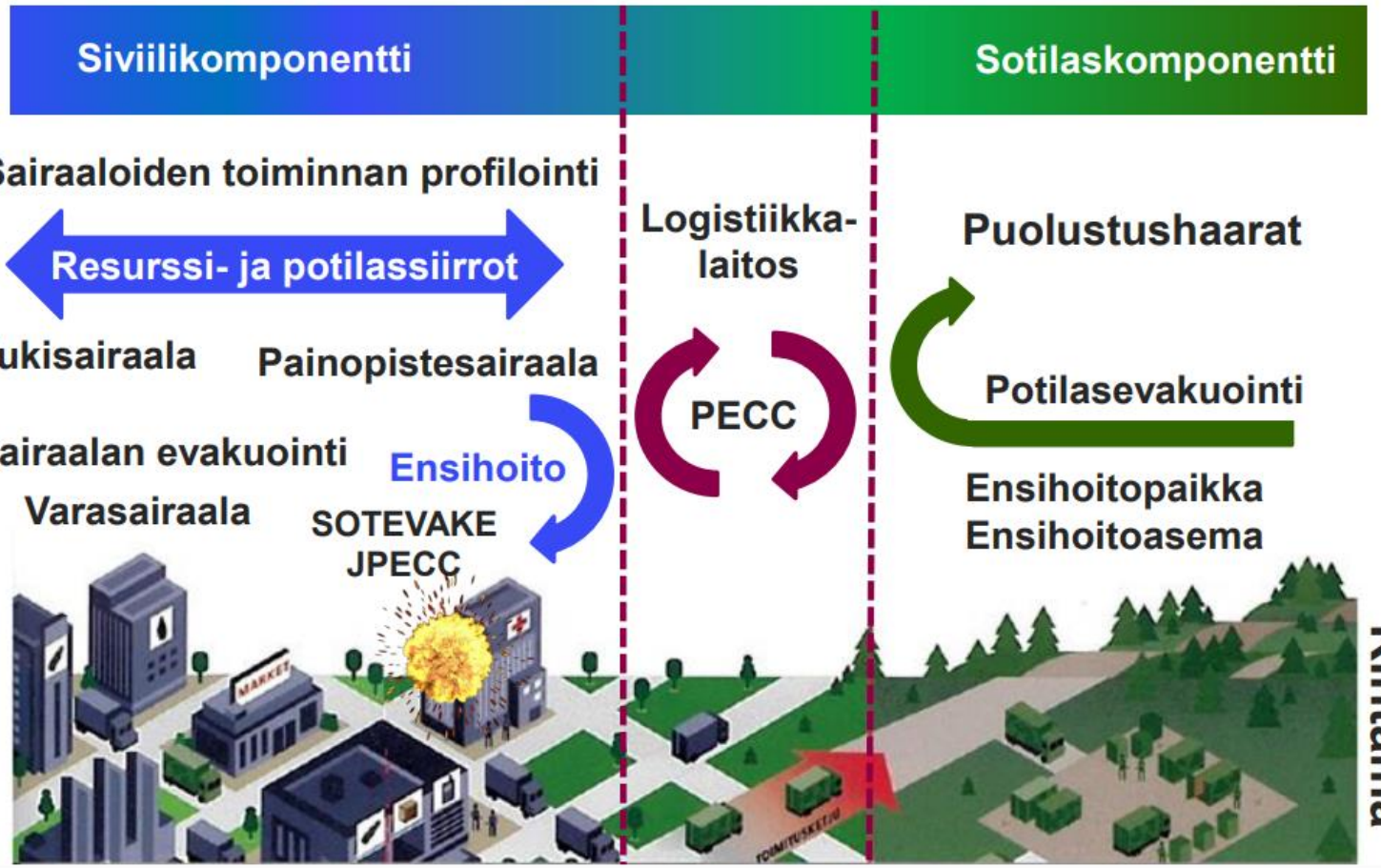
4) turvaamalla riittävä materiaalisen varautumisen taso lääkkeissä, hoitotarvikkeissa ja lääkinnällisissä laitteissa.

Hyvinvointialue on velvollinen osallistumaan valtioneuvoston päätöksessä tarkemmin määrätyllä tavalla yhteiseen suunnitteluun, koulutukseen ja harjoitteluun Puolustusvoimien ja Pohjois-Atlantin liiton kanssa 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi ja tarvittavan osaamisen varmistamiseksi.

Tässä pykälässä tarkoitettuun valtioneuvoston päätökseen ei saa hakea muutosta.

Julkinen

Suomi on yksi sairaala

Liittokunnan lääkintätuki (Enablers)

Siviilisairaanhoito tuottaa puolustusvoimien lääkintähuollon suorituskyvyn!

Tarvitaan uudenlaista yhteistyötä

Pohjoismainen terveydenhuollon varautumisyhteistyö – Svalbard-ryhmä

- Perustuu Pohjoismaiden ministerineuvoston Svalbard- ryhmän työskentelyyn sekä maiden välisiin kontakteihin ministeriö- ja virastotasolla
  - Sopimus tehty v. 2002

- Svalbard-ryhmä (https://nordichealthpreparedness.org/)
  - Tilannekuvan jakaminen
  - Varautumistoimien valmistelu ja avunanto kriisi- tai katastrofitilanteissa
  - Pohjoismainen palovammamekanismi
  - Kehityshankkeita: mm. 2023 syksyllä aloitettu ”Seamless Nordic cross-border co-operation on health, in severe accidents and crisis”

  - Ryhmän jäsenet ovat Suomen, Tanskan, Islannin, Norjan ja Ruotsin hallitusten sekä Färsaarten, Grönlannin ja Ahvenanmaan autonomisten alueiden edustajia.

EU:n pelastuspalvelumekanismi

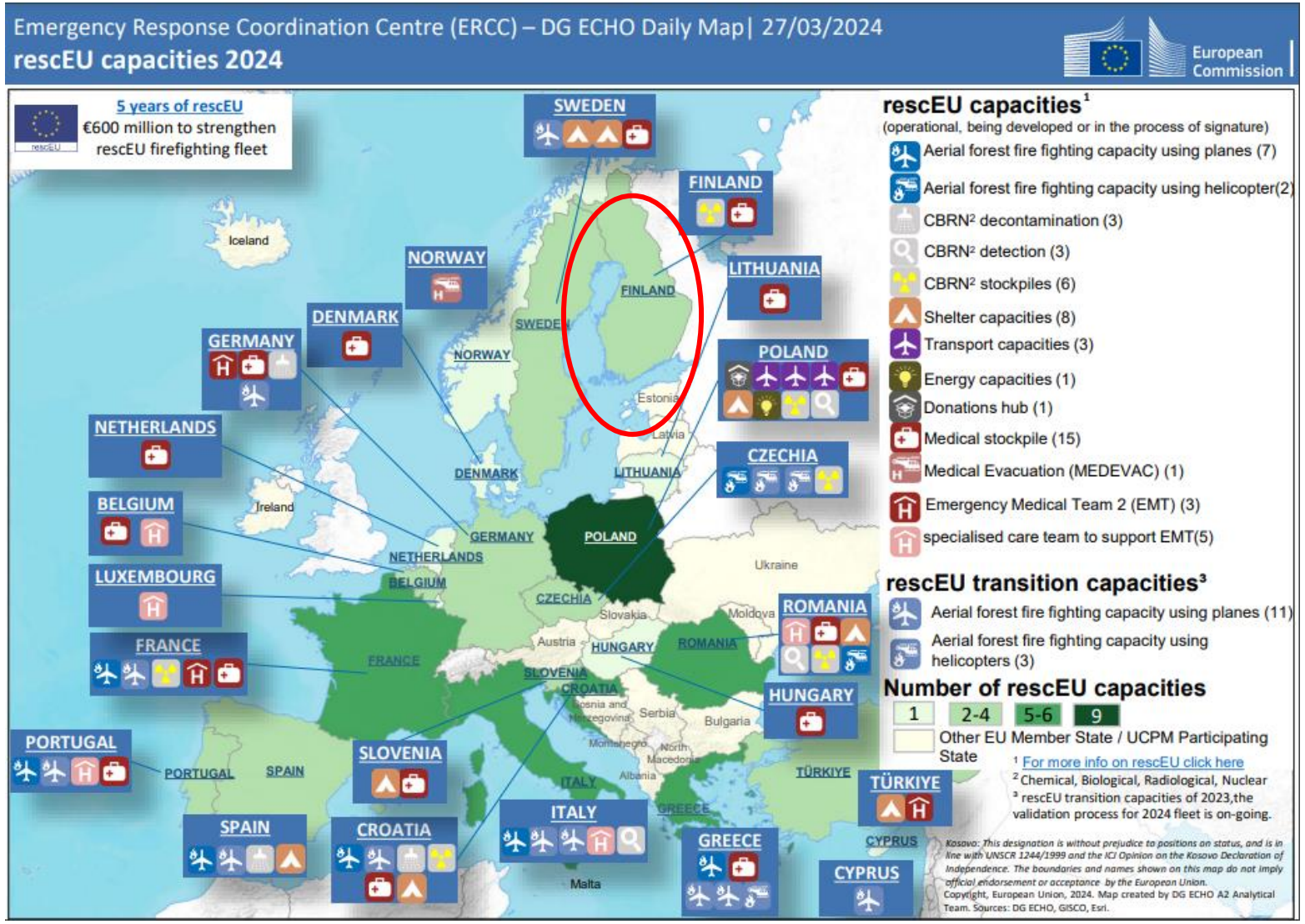
Tavoitteena **nopea, tehokas ja koordinoitu apu,** kun maan omat voimavarat eivät riitä.

24/7 toimintaa, koordinaatiokeskus Brysselissä.

2 tasoa:

- Euroopan pelastuspalvelureservi
- rescEU kapasiteetit

Mikä tahansa maailman maa – tai myös kansainväliset järjestöt – voi pyytää apua EU:n pelastuspalvelu-mekanismista, jos hätätilanteen laajuus ylittää sen omat katastrofivalmiudet.

Suomi vahvistaa EU-tason materiaalista varautumista rescEU-kapasiteeteilla

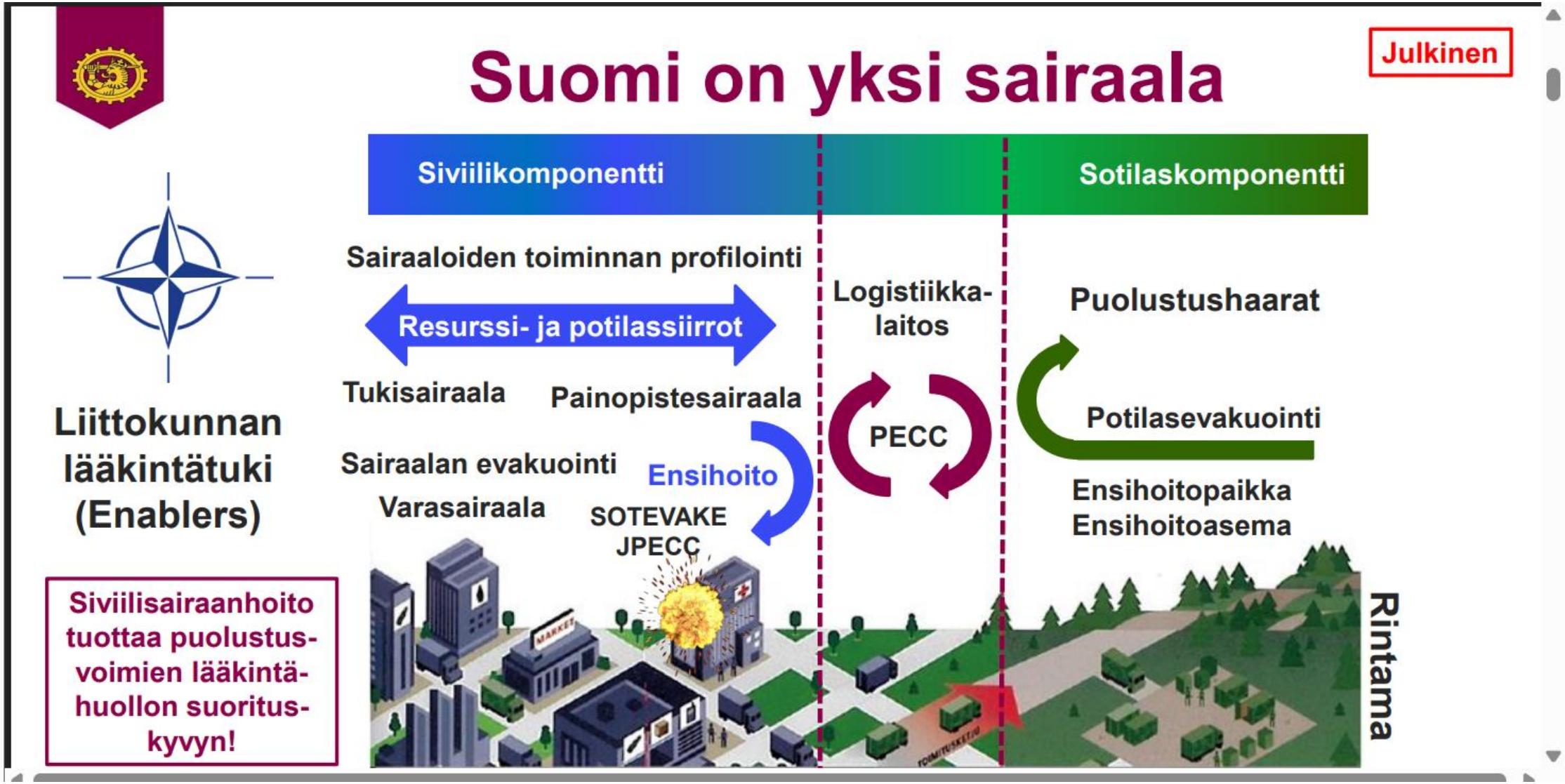
- Suomeen perustetaan mittavat EU:n strategiset CBRN- ja lääkinnällisten materiaalien valmiusvarastot.
- Varastoilla parannetaan EU-tason materiaalivalmiutta muun muassa kemiallisiin, biologisiin, säteilyyn ja ydinaineisiin liittyviin uhkiin, rajat ylittäviin terveysuhkiin, mikrobilääkeresistenssiin sekä traumapotilaiden hoitoon esimerkiksi terrori-iskuihin tai sotilaalliseen voimankäyttöön liittyen.
- Ensimmäiset materiaalit ovat olleet lähetysvalmiudessa vuoden 2024 alusta.

- Hankekokonaisuus toteutetaan sisäministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Huoltovarmuuskeskuksen ja Säteilyturvakeskuksen yhteistyönä.
- Hankkeiden kokonaisarvo on 305 miljoonaa euroa. Hankerahoitus 9/2026 asti.

Valmiuden ja varautumisen kehittäminen 2025-2030 (1032/2025)

- Infran suojaus ja hajauttaminen
- Siirrettävät toiminnot
- Ensihoitoresurssit
- Hoitotarvikkeet, laitteet, lääkkeet
- Suunnittelu, koulutus, harjoittelu

Kriittisen terveydenhuollon merkitys poikkeusoloissa

Terveydenhuoltojärjestelmä on maalitaulu

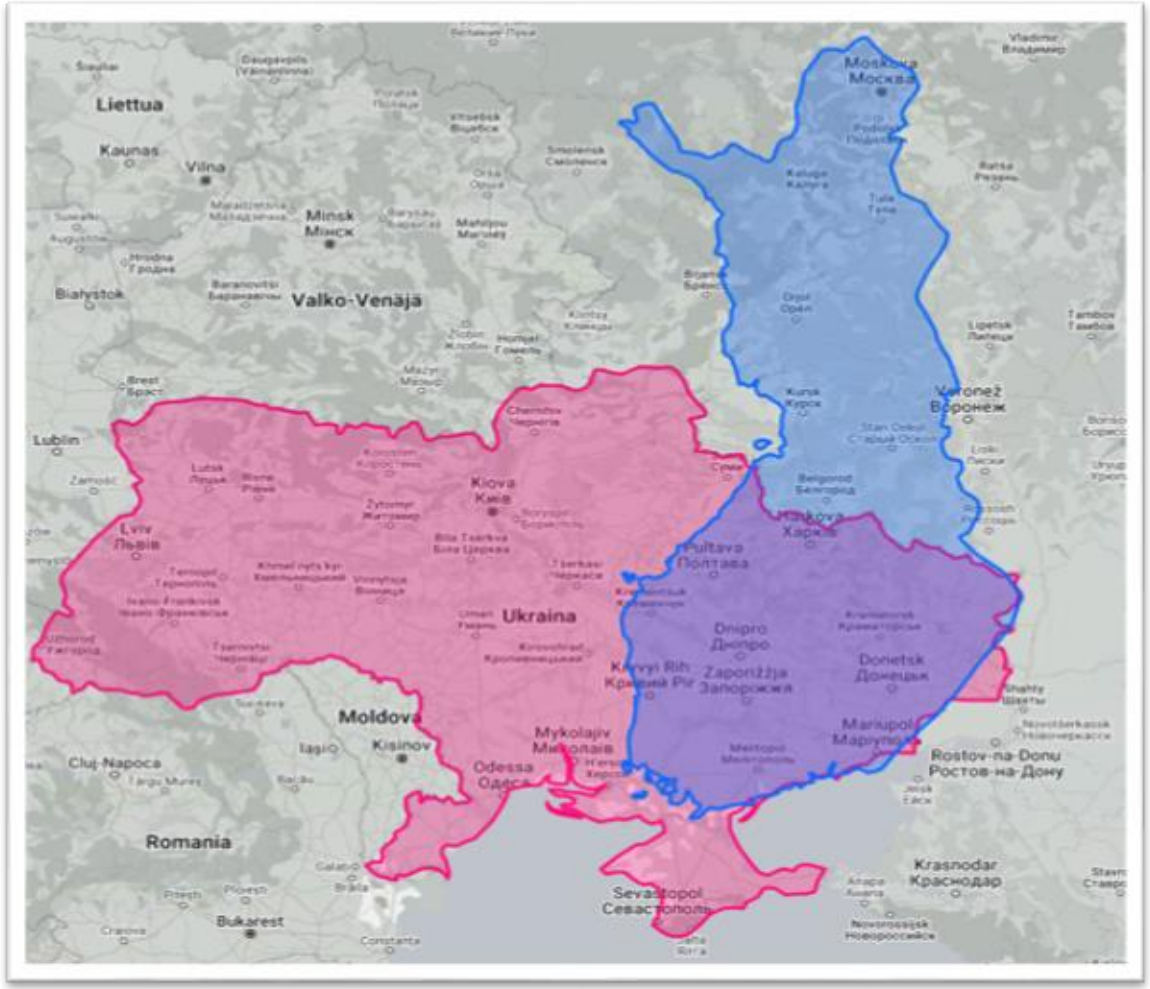

https://www.economist.com/international/2023/08/04/what-ukraines-bloody-battlefield-is-teaching-medics

Kyse ei ole sivullisvahingoista!

Asevaikutuksen riski eri puolilla maata?

Terveydenhuollon kriittisen infran väestönsuojatilat

- Sairaaloiden väestönsuojien mitoituksen minimiperusteet ovat kattaneet vain hoitohenkilökunnan suojaamisen
- Ukrainan kokemusten perusteella on tarpeen tarkastella, kuinka hoitomahdollisuudet huomioidaan väestönsuojien säädöksissä ja toiminnallisuuksissa
- Sisäministeriö: väestönsuojiin liittyvien säädösten valmistelu aloitetaan syksyllä 2026
  - Voimaan seuraavalla hallituskaudella?
  - Tarkoitus on tuoda säädöksiin toiminnallisia muutoksia jo olemassa oleviin väestönsuojiin
  - Rakenteellisiin vaatimuksiin olisi tarvetta tehdä periaatteellisia muutoksia.
- Uudisrakentamisen säätely!

Mitä tulee tehdä?

- Nykyisen infran suojaaminen
- Toimintojen hajauttaminen
- Valmiussuunnittelun parantaminen (valtakunnallinen / yhteistyöalueet / hyvinvointialueet)

Nykyisen infran suojaaminen (erityisesti sirpalesuojaus)

On 13 November 2023, a hospital that MSF supports in the Kherson region of Ukraine was targeted with artillery. 150 windows of the hospital were broken and the emergency department where MSF worked was badly damaged. © MSF

Toimintojen hajautus

- Valmiussuunnittelussa huomioidaan kriittisten toimintojen varapaikat
- Liittyy valmiussuunnitteluun ja ohjaukseen kansallisella ja YTA-tasolla

Terveydenhuollon valmiussuunnittelu

- Valtakunnallinen suunnittelu
- Yhteistyöaluekohtaiset suunnitelmat
- Hyvinvointialuekohtaiset suunnitelmat
  - Sote-valmiuskeskusten ohjaus

Droonit ja terveydenhuollon infra

- Uusi normaali?
- Alkuvuoden droonitilanteiden seurauksena hälytysten ja sitä seuraavan toiminnan malleja parannetaan monella eri tasolla
  - Hälytysjärjestelyt
  - Valtakunnallinen viestintä
  - Hallinnonalakohtaiset toiminnat
  - Työnantajien vastuut ja velvoitteet

- Tahallinen vaikuttaminen huomioidaan valmiussuunnitelmissa

Lasse Ilkka
Lääkintöneuvos
STM Valmiusyksikkö
lasse.ilkka@gov.fi